

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

 Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
доц. Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
« 01 » _____ 2023 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ФАРМАКОЛОГІЯ ТА МЕДИЧНА РЕЦЕПТУРА»**

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 223 Медсестринство
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 2 на основі ПЗСО

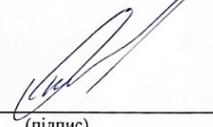
Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра фармакології
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри фармакології
«6» червня 2023 року (протокол № 17).

Завідувач кафедри Ігор ЗАМОРСЬКИЙ
(підпис)

Схвалено на засідання предметної (циклової) комісії фармацевтичних дисциплін
«14» червня 2023 року (протокол № 5).

Голова предметної методичної комісії
фармацевтичних дисциплін Олександра ГОРОШКО
(підпис)

Чернівці – 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	фармакології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Заморський Ігор Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, zamorskii@bsmu.edu.ua ; Копчук Тамара Григорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, kopchuk.tamara@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmakologiyi/
Веб-сайт кафедри	http:// pharmacology.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Богомольця, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 3-52-62

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	2
Загальна кількість годин	60
Лекції	12
Практичні заняття	28
Самостійна робота	20
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль (на другому курсі)

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Фармакологія та медична рецептура – дисципліна, яка є однією з ключових та базових основ для підготовки медичних сестер, адже вивчає основні питання фармакології, фармакодинаміку та фармакокінетику лікарських засобів, особливості їх застосування в клініці, а також їх побічну дію. При вивченні цієї дисципліни особлива увага звертається на накази та документи, що регламентують правила виписування, безпечного зберігання та обміну сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, які викликають психічну та фізичну залежність; питання раціонального вибору шляхів введення ліків в залежності від клінічної ситуації, вміння правильного підбору лікарського засобу для лікування хронічних захворювань, вміння аналізувати та чітко орієнтуватися в застосуванні лікарських засобів під час надання невідкладної допомоги. Обов'язковою складовою при вивченні предмету є оволодіння студентами навичками виписування рецептів. При цьому, особлива увага при вивченні дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» акцентується на теоретичних та клінічних питаннях, що розвивають у медичних сестер логічне мислення, потяг до поглиблення знань, почуття відповідальності за стан хворих, виховують милосердя та любов до обраної професії.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу

(<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);

- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);

- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;

- списування під час контролю знань заборонені;

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Дисципліни	Знати
Латинська мова та медична термінологія	Основні питання латинської термінології та медичної рецептури.
Медична біологія	Основні питання паразитології.
Мікробіологія, вірусологія та імунологія	Характеристику патогенних мікроорганізмів, вірусів та патогенез захворювань, що ними викликаються; основні питання імунології

	та епідеміології.
Біологічна хімія	Основні питання біохімічних процесів в організмі людини.
Анатомія людини	Основні питання будови органів та систем людини.
Фізіологія	Принципи функціонування систем організму людини.
Медсестринство у внутрішній медицині	Причини, клінічні прояви та лікування захворювань внутрішніх органів.
Медсестринство в педіатрії	Причини, клінічні прояви та лікування захворювань внутрішніх органів у дітей.
Медсестринство в хірургії	Причини, клінічні прояви та лікування хірургічної патології.

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» є оволодіння методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів при захворюваннях певного характеру, на підставі знань класифікацій лікарських засобів за основними фармакологічними групами, їх фармакокінетики та фармакодинаміки, особливостей взаємодії, спектра фармакотерапевтичної і побічної дії для забезпечення максимально раціональної лікарської терапії; навчитись складати схеми (алгоритми) надання невідкладної допомоги при загрозливих (критичних) для життя станах, враховуючи особливості дії лікарських засобів; вміти виявити ускладнення фармакотерапії.

6.2. Завдання:

- формування цілісної системи теоретичних основ фармакології;
- вивчення та оцінка фармакодинамічних та фармакокінетичних параметрів лікарських засобів;
- засвоєння методології проведення порівняльної оцінки різних лікарських засобів;
- засвоєння загальної методології вибору оптимального лікарського препарату, його дози, шляху і режиму введення для конкретного хворого для ефективної та безпечної медикаментозної терапії з урахуванням стану пацієнта;
- засвоєння принципів взаємодії лікарських засобів;
- виявлення та прогнозування на ранніх стадіях побічної дії ліків та проведення відповідної корекції;
- вивчення факторів, що підвищують ризик розвитку побічної дії лікарських засобів та їх комбінацій;
- засвоєння методів і критеріїв оцінки ефективності і безпеки застосування конкретних лікарських препаратів при проведенні комплексної терапії різних захворювань;
- засвоєння навичок одержання, аналізу та передачі інформації про фармакологічні властивості лікарських препаратів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності	СК 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності. СК 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям. СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства. СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
----------------------------------	---

**Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти,
сформульований у термінах результатів навчання**

- РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
- РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.
- РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.
- РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
- РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

8. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни на першому курсі відводиться 60 годин (2 кредити ЄКТС).

Підсумковий модуль № 2 „Лікарські засоби, що впливають на виконавчі органи. Метаболіотропні засоби. Антимікробні засоби”

ТЕМА Речовини, що впливають на функції органів дихання.

Речовини, що впливають на функції органів дихання.

Аналептики (кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, бемеград, камфора, сульфокамфокаїн, коразол). Вплив на дихання і кровообіг. Особливості дії та застосування окремих препаратів. Шляхи введення, показання, протипоказання до застосування.

Стимулятори дихання, центральної і рефлекторної дії: анальгетики (етимізол, бемеград, кофеїн, кордіамін, камфора, сульфокамфокаїн, коразол) і *Н-холіноміметики* (цититон, лобеліну гідрохлорид). Застосування. Побічні ефекти.

Протикашльові засоби (кодеїн, лібексин, глауцин, тусупрекс). Механізм протикашльової дії окремих препаратів. Застосування. Побічні ефекти. Медикаментозна залежність від кодеїну.

Відхаркувальні засоби (настій трави термопсису, трипсин, калію йодид, натрію гідрокарбонат, нашатирно-анісові краплі, бромгексин, мукалтин, ацетилцистеїн). Механізм відхаркувальної дії окремих препаратів. Застосування. Відхаркувальні засоби рослинного походження (листя мати-й-мачухи, корінь солодки, листя подорожника великого, кореневище дивосилу, трава чебрецю, соснові бруньки тощо).

Бронхолітичні засоби (ізадрин, салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат, ефедрину гідрохлорид, адреналіну гідрохлорид, атропіну сульфат, еуфілін, теофілін). Застосування. Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення.

Засоби, які застосовують при набряку легень (спирт етиловий, антифомсилан, маніт, сечовина, фуросемід, бензогексоній, строфантин, коргліккон, глюкокортикоїди). Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення. Засоби невідкладної допомоги при набряку легень.

ТЕМА Речовини, що впливають на серцево-судинну систему. Сечогінні засоби.

Кардіотонічні засоби.

Серцеві глікозиди (дигітоксин, дигоксин, целанід, адонізид, строфантин, корглікон). Рослини, що містять серцеві глікозиди. Вплив серцевих глікозидів на функцію серця. Механізм кардіотонічної дії. Застосування. Особливості введення з урахуванням кумулятивних властивостей. Токсична дія серцевих глікозидів, заходи щодо запобігання та ліквідації їх.

Неглікозидні кардіотонічні засоби (добутамін, каптоприл, рибоксин, мілдронат, фосфаден, креатину фосфат, калію оротат, анаболічні стероїди, вітаміни Е, С, групи В). Застосування.

Протиаритмічні засоби (хінідин сульфат, новокаїнамід, лідокаїн, анаприлін, аміодарон, етмозин, калію хлорид, панангін, дизопірамід, аймалін, атропіну сульфат, ізадрин). Загальна характеристика. Класифікація. Особливості дії, застосування окремих препаратів.

Засоби, які застосовують при недостатності вільцевого кровообігу. Принципи фармакотерапії при недостатності вільцевого кровообігу. Засоби для зняття нападів стенокардії (валідол, нітрогліцерин). Механізм дії. Шляхи введення. Особливості дії препаратів нітрогліцерину пролонгованої дії (сустанг, нітронг, тринітролонг, ізосорбіт тринітрат, молсидомін). Засоби для профілактики нападів стенокардії (анаприлін, верапаміл, ніфединін, аміодарон, дипіридамола, папаверин, карбокромен, но-шпа). Застосування. Побічна дія.

Засоби, які використовують при інфаркті міокарда (наркотичні анальгетики, азоту закис, протиаритмічні засоби, серцеві глікозиди, антикоагулянти, фібринолітичні та пресорні засоби). Застосування.

Антигіпертензивні засоби. Загальна характеристика. Класифікація. Механізм дії. Застосування окремих препаратів (клофелін, метилдофа, бензогексоній, пентамін, резерпін, раунатин, октадин, анаприлін, каптоприл, натрію нітропрусид, празозин, тропафен, дибазол, папаверин, апресин, магнію сульфат, фенігидин, дихлотіазид, фуросемід, спіронолактон). Шляхи введення. Засоби невідкладної допомоги під час гіпертензивного кризу. Комбіноване застосування антигіпертензивних препаратів (адельфан-езидрекс, енап-Н, енап-НБ, капозид, кристепін, норматенс, тонорма, трирезид-К). Побічні ефекти. Фітотерапія при гіпертонічній хворобі (барвінок малий, буркун лікарський, глід колючий, грицики звичайні, калина, нагідки, омела, синюха, собача кропива). Застосування.

Сечогінні засоби (дихлотіазид, фуросемід, кислота етакринова, тріматерен, спіронолактон, маніт). Загальна характеристика. Класифікація. Механізм дії окремих препаратів. Активність і тривалість дії. Застосування. Сечогінні препарати рослинного походження (бруньки берези, листя брусниці, листя мучниці, трава хвоща польового, сечогінні збори).

ТЕМА Речовини, що впливають на функції органів травлення

Засоби для підвищення апетиту (гіркоти, інсулін). Механізм дії. Застосування. Препарати рослинного походження (трава золототисячника, листя трилистика, корінь кульбаби тощо). *Анорексигенні засоби* (фенамін, дезопімон, фепранон, теронак). Механізм дії. Застосування. Побічні ефекти.

Засоби, які використовують при недостатній секреції залоз шлунка (гістамін). Засоби замісної терапії (сік шлунковий натуральний, кислота хлоридна розведена, пепсин, ацидин-пепсин).

Засоби, які застосовують при надмірній секреції залоз шлунка (М-холіноблокатори, блокатори Н₁-гістамінових рецепторів (ранітидин, циметидин, омепразол, антацидні засоби). Механізм дії окремих груп засобів. Застосування окремих препаратів (атропіну сульфату, препаратів беладонни, скополаміну, платифіліну, метацину, гастроципіну, ранітидину, циметидину, магнію оксиду, алюмінію гідрооксиду, "Альмагелю", натрію гідрокарбонату). Побічні ефекти.

Застосування фітопрепаратів при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки (чистотіл, звіробій, ромашка, деревій, насіння льону тощо).

Жовчогінні засоби. Засоби, що посилюють утворення жовчі (кислота дегідрохолева, "Алохол", "Холензим", оксафенамід, нікотин, фітопрепарати (безсмертник, кукурудзяні приймочки, шипшина). Засоби, що сприяють виходу жовчі з жовчного міхура (М-холіноблокатори, спазмолітики міотропної дії: магнію сульфат, пітуїтрин для ін'єкцій, папаверин).

Холелітолітичні засоби (хенодексихолева кислота, урсодексихолева кислота). Застосування.

Гепатопротектори, застосування (токоферолу ацетат, силібінін, ліпостабіл, карсил, есенціале, метіонін). Фітопрепарати (безсмертник, скумпія, конвалія далекосхідна). Застосування.

Засоби, які призначають у разі порушення секреторної функції підшлункової залози. Використання панкреатину, панзинорму, фесталу, креону при хронічному панкреатиті. Механізм дії М-холіноблокаторів, антацидних засобів та контрикалу при гострому панкреатиті.

Застосування антихолінергічних засобів та М-холіноміметиків при атонії кишківника.

Проносні засоби. Сольові проносні (магнію сульфат, натрію сульфат), механізм дії. Застосування. Олія рицини, механізм дії, застосування.

Фенолфталеїн, ізафенін, антраглікозиди, механізм дії, застосування.

Протипроносні засоби (в'язучі та обволікальні засоби, м'ята перцева, ромашка аптечна, імодіум). Застосування.

ТЕМА Засоби, що впливають на тонус, скорочувальну активність міометрію

Класифікація речовин, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки. Механізм дії окситоцину на міометрій. Побічні ефекти, протипоказання до застосування. Особливості дії пітуїтрину та гіфотоцину. Застосування М-холіноблокаторів і спазмолітичних засобів міотропної дії.

Препарати маткових ріжків, їх відмінність від окситоцину. Механізм дії при кровотечах. Протипоказання до застосування. Властивості котарніну хлориду. Використання рослинних препаратів при маткових кровотечах (трава грициків, кора калини, трава гірчака перцевого, листя барбарису звичайного, трава кропиви).

Засоби, що знижують тонус і скоротливу діяльність матки – токолітичні (прогестерон, партусистен, салбутамол, магнію сульфат, азоту закис, атропіну сульфат). Застосування.

ТЕМА Речовини, що впливають на систему крові

Засоби, що впливають на систему крові. Класифікація. Стимулятори еритропоезу (залізо відновлене, заліза лактат, ферковен, ферамід, фероцирон, ферокаль, фероплекс, фербітол, ферум-лек, коамід тощо). Побічні ефекти.

Засоби, які використовують для лікування мегалобластної анемії: ціанокобаламін, фолієва кислота. Застосування.

Стимулятори лейкопоезу (пентоксил, натрію нуклеїнат). Застосування.

Засоби, що впливають на тромбоутворення. Гемостатики (вікасол, препарати кальцію, тромбін, фібриноген, свічки антисептичні біологічні, губка гемостатична колагенова, плівка фібринна ізогенна). Фітопрепарати (кропива дводомна, лагохілус п'янкий, калина звичайна, гірчак перцевий, арніка гірська). Застосування при кровотечах, шляхи введення. Антикоагулянти (гепарин, клексан, фраксипарин). Показання та протипоказання до застосування, шляхи введення, побічна дія. Натрію гідроцитрат, механізм його дії, застосування. Антикоагулянти непрямої дії (неодикумарин, фенілін, синкумар), механізм дії. Показання та протипоказання до застосування. Побічна дія.

Засоби, що впливають на фібриноліз. Фібринолітичні засоби (фібринолізин, стрептоліаза, стрептодеказа). Застосування. Побічна дія.

Антифібринолітичні засоби (контрикал, кислота амінокапронова, етамзилат). Застосування.

Властивості й застосування окремих *плазмозамінних засобів*

ТЕМА Речовини з переважним впливом на процеси тканинного обміну. Вітамінні препарати

Гормональні препарати, їхні синтетичні аналоги та антагоністи.

Фізіологічне значення гормонів гіпофіза, щитоподібної залози, підшлункової залози, кори наднирникових залоз, статевих залоз.

Препарати гормонів передньої частки гіпофіза (кортикотропін, гонадотропін, соматотропін, лактин, тиротропін). Застосування.

Препарати гормонів задньої частки гіпофіза. Вплив на матку окситоцину та пітуїтрину. Застосування. Шляхи введення. Застосування адіуректину при нецукровому діабеті.

Препарати гормонів щитоподібної залози (тиреоїдин, трийодтиронін, левотироксин-натрій), застосування, побічні ефекти.

Антитиреоїдні засоби. Застосування препаратів йоду при гіпофункції та гіперфункції щитоподібної залози. Мерказоліл, застосування, побічні ефекти. Паратиреоїдин, вплив на обмін кальцію та фосфору. Застосування.

Інсулін. Вплив на вуглеводний обмін. Препарати інсуліну пролонгованої дії. Принципи дозування та застосування при цукровому діабеті. Невідкладна допомога при гіперглікемічній та гіпоглікемічній комах. Синтетичні гіпоглікемічні засоби (бутамід, букарбан, манініл, глібенкламід, глібутид). Принципи дії, застосування.

Мінералокортикоїди (дексикортикостерон). Властивості, застосування. Значення глікокортикоїдів (преднізолон, дексаметазон), вплив на обмін речовин в організмі. Основні властивості (протизапальна, протиалергічна, імунодепресивна, протишокова та антитоксична). Показання та протипоказання до застосування. Побічні ефекти, заходи щодо запобігання їм.

Препарати жіночих статевих гормонів. Естрогенні та гестагенні гормони, фізіологічне значення. Показання та протипоказання до застосування (естрон, синестрол, етинілестрадіол, прогестерон). Контрацептивні засоби для перорального призначення, механізм дії, застосування (нон-овлон, ригевідон, бісекурин), побічні ефекти.

Андрогени (тестостерон, метилтестостерон), фізіологічне значення. Вплив на обмін речовин. Показання та протипоказання до застосування.

Побічні ефекти. Загальні відомості про анаболічні стероїди (метандростенолон, феноболін, ретаболіл). Застосування. Побічні ефекти.

Вітамінні препарати. Значення вітамінів, джерела одержання, загальні показання та протипоказання до застосування. Класифікація.

Препарати водорозчинних вітамінів (тіаміну бромід, рибофлавін, піридоксину гідрохлорид, кислота нікотина, ціанокобаламін, кислота фолієва, кислота аскорбінова, рутин). Вплив вітамінів комплексу В на нервову систему, процеси травлення, кровотворення. Застосування окремих препаратів. Вплив кислоти аскорбінової на окисно-відновні процеси та проникність стінки кровоносних судин. Практичне застосування. Рутин, властивості, застосування.

Препарати жиророзчинних вітамінів (ретинолу ацетат, ергокальциферол, токоферолу ацетат, вікасол). Вплив ретинолу на сітківку ока, шкіру та слизові оболонки. Вплив ергокальциферолу на обмін Кальцію і Фосфору. Вплив філохінонів (вітаміну К) на згортання крові. Вікасол. Токоферол. Біологічне значення. Властивості. Полівітамінні препарати, їх переваги та недоліки.

ТЕМА Солі лужних і лужно-земельних металів. Глюкоза

Солі лужних і лужноземельних металів. Солі Натрію, фізіологічне значення. Натрію хлорид. Застосування.

Солі Калію. Вплив на функцію нервової системи, серця. Застосування калій хлориду. Препарати Калію (панангін, аспаркам), використання.

Солі Кальцію. Фізіологічне значення. Препарати Кальцію. Шляхи введення. Застосування.

Солі Магнію. Залежність фармакологічної дії солей Магнію від шляхів введення. Застосування.

Глюкоза, енергетичне значення, антитоксичні та осмотичні властивості. Застосування ізотонічного та гіпертонічного розчинів. Шляхи введення.

ТЕМА Протиалергічні та протизапальні засоби

Протиалергічні засоби. Механізм протиалергічної дії глюкокортикоїдів (преднізолон). Антигістамінні засоби (димедрол, діазолін, дипразин, супрастин, тавегіл, фенкарол), механізм дії, застосування, побічні ефекти (димедрол, діазолін, дипразин, супрастин, тавегіл, фенкарол). Засоби симптоматичного лікування при анафілактичних реакціях. Невідкладна допомога в разі анафілактичного шоку.

Протизапальні засоби, загальна характеристика, класифікація. Стероїдні протизапальні засоби (гідрокортизон, дексаметазон, преднізолон, тріамциналон). Механізм дії. Показання та протипоказання до застосування. Побічні ефекти.

Нестероїдні протизапальні засоби (кислота ацетилсаліцилова, бутадіон, індометацин, ібупрофен, напроксен, диклофенак натрію). Механізм дії. Застосування. Побічні ефекти. Комбінована терапія при запальних процесах.

ТЕМА Протимікробні та протипаразитарні засоби. Протибластомні засоби

Загальна характеристика протимікробних і протипаразитарних засобів, їхнє значення для профілактики та лікування різних інфекційних захворювань. Бактеріостатична та бактерицидна дія. Класифікація протимікробних засобів.

Антисептичні та дезінфекційні засоби, їхня загальна характеристика. Вимоги до антисептичних засобів, класифікація.

Галогени та галогеновмісні сполуки (хлорне вапно, хлорамін Б, йодонат, розчин Люголя, йоддицерин, розчин йоду спиртовий). Протимікробні властивості сполук Хлору та Йоду. Застосування окремих препаратів.

Антисептики ароматичного ряду (фенол чистий, іхтіол, дьоготь, мазь Вількінсона, лінімент за Вишневським). Особливості протимікробної дії та застосування.

Антисептики аліфатичного ряду (спирт етиловий 70°, 90°, 95°, розчин формальдегіду). Протимікробні властивості, застосування.

Група барвників (діамантовий зелений, метиленовий синій, етакридину лактат). Особливості дії та застосування.

Окисники (калію перманганат, розчин перекису водню). Механізм протимікробної дії та застосування.

Похідні нітрофурану (фурацилін, фуропласт, ліфузол). Основні властивості, застосування.

Солі важких металів (ртуті дихлорид, срібла нітрат, протаргол, цинку сульфат). Протимікробні властивості солей важких металів, їх в'язуча, подразнювальна та припікальна дія.

Хіміотерапевтичні засоби. Відмінність їх від антисептичних. Основні принципи хіміотерапії.

Антибіотики – загальна характеристика, класифікація (*пеніциліни*: бензилпеніциліну натрієва сіль, бензилпеніциліну калієва сіль, біцилін-5, ампіцилін, оксацилін, амоксицилін, ампіокс, ампіокс-натрій; *цефалоспорины*: цефазолін, цефалексин, цефуроксим, цефіксим, цефотаксим, цефепим; *макроліди* та *азаліди*; *тетрацикліни*; *аміноглікозиди*; *хлорамфеніколи*; *фторхінолони*). Механізм і спектр протимікробної дії антибіотиків. Поняття про основні та резервні антибіотики.

Препарати бензилпеніциліну. Спектр і механізм їхньої протимікробної дії, застосування, побічні ефекти та принципи запобігання їм. Препарати бензилпеніциліну пролонгованої дії. Напівсинтетичні пеніциліни. Спектр протимікробної дії і застосування цефалоспоринів.

Властивості і застосування *макролідів* та *азалідів* (еритроміцин, олеандоміцин, спіраміцин, рокситроміцин, кларитроміцин, азитроміцин).

Спектр протимікробної дії.

Тетрацикліни (тетрациклін, окситетрациклін, доксициклін, метациклін). Механізм і спектр протимікробної дії. Побічні ефекти.

Аміноглікозиди (стрептоміцину сульфат, гентаміцину сульфат). Механізм і спектр протимікробної дії, застосування, побічні ефекти.

Хлорамфеніколи (левоміцетин). Спектр протимікробної дії. Застосування. Побічні ефекти.

Фторхінолони (ципрофлоксацин – ципробай, офлоксацин). Властивості, механізм і спектр протимікробної дії. Застосування. Побічні ефекти.

Сульфаніламідні препарати. Протитуберкульозні. Похідні нітрофурану та 8-оксихіноліну

Сульфаніламідні препарати (сульфадимезин, етазол, сульфацил-натрій, уросульфат, сульфазин, сульфадіазин, сульфадиметоксин, фтазол, бактрим). Механізм і спектр протимікробної дії. Швидкість резорбції у травному каналі та тривалість дії окремих препаратів. Схеми призначення сульфамідних препаратів.

Комбіновані препарати (бактрим, бісептол, сульфатон), особливості їхньої дії, застосування.

Сульфаніламідний препарат для інгаляційного застосування (інгаліпт).

Побічні ефекти та профілактика при застосуванні сульфаніламідних препаратів.

Похідні нітрофурану та 8-оксихіноліну (фуразолідон, фурадонін, нітроксолін). Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Побічні ефекти.

Протитуберкульозні засоби (стрептоміцину сульфат, рифампіцин, ізоніазид, метазид, фтивазид, салюзид, етіонамід, натрію парааміносаліцилат, піразинамід, цикloserин). Основні та резервні протитуберкульозні засоби. Застосування, побічні ефекти.

Протиспірохетозні засоби (препарати бензилпеніциліну, бійохінол, бісроверол). Загальна характеристика. Застосування.

Противірусні засоби (інтерферон, оксолін, мідантан, ремантадин, ідоксуридин, ацикловір, зидовудин, ставудин). Особливості дії. Застосування. Побічні ефекти.

Протималярійні засоби (делагіл, хлоридин, бігумаль, акрихін, примахін, хіноцид, хініну сульфат, сульфазин). Загальна характеристика, класифікація, застосування.

Протиамебні засоби (метронідазол, еметину гідрохлорид, хініюфон, осарсол, хлорохін). Загальна характеристика. Показання та протипоказання до застосування.

Засоби, що використовуються при трихомонозі (метронідазол, трихомонацид, тинідазол, фазижин, лютенурин). Принципи хіміотерапії трихомонозу. Застосування.

Протилямбліозні засоби (тинідазол, амінохінол, фуразолідон). Загальна характеристика. Застосування.

Протигельмінтні засоби (піперазину адипінат, нафтамон, левамизол, пірантел, мебендазол, квітки полину цитварного, суцвіття пижма, фенасал, насіння гарбуза, кора гранатника, антимоноліу натрію тартрат). Засоби для лікування нематодозів і позакишкових гельмінтозів. Механізм дії.

Протимікозні засоби (ністатин, гризеофульвін, амфотерицин В, клотримазол, пімафуцин, леворин, кетоконазол, мікосол, біфоназол, еконазол, мікосептин, нітрофунгін). Загальна характеристика. Застосування.

Протибластомні засоби (метотрексат, меркаптопурин, фторафур, сарколізін, циклофосфан, тіофосфамід, вінбластин, вінкрестин, колхамін, α -аспарагіназа, радіоактивний йод). Загальна характеристика. Механізм цитостатичної дії. Класифікація. Застосування. Побічні ефекти.

ТЕМА Основні принципи лікування при гострих медикаментозних отруєннях

Медикаментозне отруєння. Основні принципи лікування гострих отруєнь ліками та отрутами. Заходи щодо запобігання всмоктуванню в разі гострого отруєння ліками та отрутами, максимальне видалення їх з організму. Застосування антидотів, функціональних антагоністів, стимуляторів

фізіологічних функцій. Заходи, спрямовані на прискорення видалення отрути з організму (гемодіаліз, перитонеальний діаліз, гемосорбція, форсований діурез). Ентеросорбенти та їх значення. Застосування засобів невідкладної допомоги в разі пригнічення дихання, колапсу, гострої серцевої недостатності, спазму бронхів.

9. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		у тому числі			
		Аудиторні		С.р.	Інд.
		Л	П		
1	2	3	4	5	6
Підсумковий модульний контроль №2 „Лікарські засоби, що впливають на виконавчі органи. Метаболіотропні засоби. Антимікробні засоби”					
12. Засоби, що впливають на функції органів дихання (проти кашльові, відхаркувальні, бронхорозширювальні засоби). Засоби при набряку легень					
13. Кардіотонічні засоби. Протиаритмічні засоби. Антиангінальні засоби. Засоби при інфаркті міокарда					
14. Антигіпертензивні засоби. Сечогінні засоби					
15. Засоби, що впливають на функцію органів травлення (засоби, що призначаються при недостатній та надмірній секреції залоз шлунка). Гепатопротектори, жовчогінні засоби. Засоби, що впливають на функцію підшлункової залози. Проносні та протипроносні засоби.	11	2	4	5	
16. Засоби, що впливають на систему зсідання крові. Засоби, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки та кровотворення.	7		2	5	
17. Змістовий модуль “Засоби, що впливають на виконавчі системи і органи”.			2		
18. Гормональні засоби	8	2	2	4	
19. Протиалергічні та протизапальні засоби.	8	2	2	4	
20. Вітамінні препарати.	4		2	2	
21. Антисептичні і дезінфікуючі засоби.	2		2		
22. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Сульфаніламідні засоби.	3	1	2		
23. Антибіотики.	3	1	2		
24. Протитуберкульозні, протиспірохетозні, протипротозойні засоби.	3	1	2		
25. Протівірусні, протимікозні, протиглисні, протибластомні засоби.	3	1	2		
26. Основні принципи лікування гострих отруєнь ліками та отрутами.	6	2	2	2	
27. Підсумковий модульний контроль №2 „Лікарські засоби, що впливають на виконавчі органи. Метаболіотропні засоби. Антимікробні засоби”	2		2		
УСЬОГО ГОДИН	60	12	28	20	

10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	Кількість годин
III семестр		
1.	Гормональні засоби	2
2.	Протизапальні та протиалергічні засоби	2
3.	Антисептичні і дезінфікуючі засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні лікарські засоби.	2
4.	Антибіотики.	2
5.	Протитуберкульозні, протиспірохетозні, протипротозойні, протівірусні,	2

	протигрибкові, протиглисні та протибластомні засоби.	
6.	Основні принципи лікування гострих отруєнь ліками та отрутами.	2
ВСЬОГО ГОДИН		12

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ n\п	Тема	Кількість годин
III семестр		
1.	Засоби, що впливають на функцію органів травлення (засоби, що призначаються при недостатній та надмірній секреції залоз шлунка).	2
2.	Гепатопротектори, жовчогінні засоби. Засоби, що впливають на функцію підшлункової залози. Проносні та протипроносні засоби.	2
3.	Засоби, що впливають на систему зсідання крові. Засоби, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки та кровотворення.	2
4.	Контроль засвоєння “Засоби, що впливають на виконавчі системи і органи”.	2
5.	Гормональні засоби.	2
6.	Протиалергічні та протизапальні засоби.	2
7.	Вітамінні препарати.	2
8.	Антисептичні і дезинфікуючі засоби.	2
9.	Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Сульфаніламідні засоби.	2
10.	Антибіотики.	2
11.	Протитуберкульозні, протиспірохетозні, протипротозойні засоби.	2
12.	Противірусні, протимікозні, протиглисні, протибластомні засоби.	2
13.	Основні принципи лікування гострих отруєнь ліками та отрутами.	2
14.	Підсумковий модульний контроль №2 „Лікарські засоби, що впливають на виконавчі органи. Метаболіотропні засоби. Антимікробні засоби”	2
ВСЬОГО ГОДИН		28

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ n\п	Тема	Кількість годин
III семестр		
1.	Засоби, що впливають на тонус і скоротливу діяльність матки.	4
2.	Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза.	4
3.	Контрацептивні засоби	4
4.	Імунотропні.	4
5.	Основи фітотерапії	4
ВСЬОГО ГОДИН		20

13. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочні приладдя, графологічні схеми практичних занять).
- Написання рефератів

14. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Питання до підсумкового модульного контролю №2 «Лікарські засоби, що впливають на виконавчі органи. Метаболітотропні засоби. Антимікробні засоби»

1. Стимулятори дихання центральної та рефлекторної дії. Застосування окремих препаратів.
2. Протикашльові засоби, класифікація. Лікарські препарати. Застосування. Побічні ефекти.
3. Відхаркувальні засоби, класифікація. Застосування.
4. Бронхолітичні засоби. Принцип дії. Застосування окремих препаратів.
5. Лікарські засоби, що використовуються при набряку легень.
6. Кардіотонічні засоби. Механізм дії на серце. Лікарські препарати. Застосування. Шляхи введення, дозування.
7. Протиаритмічні засоби. Механізм дії окремих препаратів. Застосування.
8. Лікарські засоби, які використовують для зняття ознак стенокардії та запобігання їм. Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення.
9. Лікарські засоби, що використовуються при інфаркті міокарда. Антигіпертензивні засоби. Загальна характеристика. Класифікація. Застосування окремих препаратів. Перевага комбінованої фармакотерапії.
10. Засоби, що впливають на апетит.
11. Лікарські засоби, які використовують при недостатній і надмірній секреції залоз шлунка.
12. Лікарські засоби, які використовують у разі порушення секреції підшлункової залози.
13. Жовчогінні лікарські засоби, класифікація. Застосування.
14. Проносні лікарські засоби. Класифікація. Механізм дії. Застосування окремих препаратів.
15. Сечогінні засоби. Класифікація. Застосування. Побічні ефекти.
16. Засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність матки. Класифікація. Застосування.
17. Засоби, що впливають на систему крові. Класифікація. Застосування.
18. Препарати гормонів, їх синтетичні замінники та антагоністи.
19. Препарати водорозчинних і жиророзчинних вітамінів. Полівітамінівні препарати.
20. Солі лужних і лужноземельних металів, значення для організму. Застосування.
21. Глюкоза. Застосування. Механізм дії.
22. Протизапальні засоби стероїдної та нестероїдної будови. Механізм дії. Застосування. Побічні ефекти.
23. Протиалергійні засоби. Механізм протиалергійної дії окремих препаратів. Застосування. Побічні ефекти.
24. Основні принципи надання допомоги при гострих медикаментозних отруєннях.
25. Протимікробні засоби. Загальна характеристика, класифікація.
26. Антисептичні та дезінфекційні засоби. Загальна характеристика, класифікація. Застосування окремих препаратів. Механізм їхньої протимікробної дії. Отруєння солями важких металів, принципи надання допомоги.
27. Хіміотерапевтичні засоби, загальна характеристика. Основні принципи хіміотерапії. Класифікація.
28. Антибіотики. Загальне поняття. Класифікація. Застосування окремих препаратів. Механізм і спектр протимікробної дії. Побічні ефекти. Профілактика їх.
29. Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика. Механізм і спектр протимікробної дії. Комбіновані препарати. Застосування. Побічні ефекти, профілактика.
30. Похідні нітрофурану та 8-оксихіноліну. Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Побічні ефекти.
31. Протитуберкульозні засоби. Поняття про основні та резервні препарати. Застосування. Побічні ефекти.
32. Протиспірохетозні засоби. Загальна характеристика, застосування.
33. Противірусні засоби, особливості застосування.
34. Засоби, що застосовуються при трихомонозі. Принципи хіміотерапії трихомонозу.
35. Протимікозні засоби. Особливості дії окремих препаратів.
36. Протигельмінтні засоби, класифікація. Механізм дії.
37. Протибластомні засоби. Загальна характеристика. Механізм цитостатичної дії. Класифікація. Застосування.

15. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб.

1. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - гострій серцевій недостатності.
2. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - гіпоглікемічній комі.
3. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - гіперглікемічній комі.
4. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - отруєнні серцевими глікозидами.
5. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - колапсі.
6. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - кровотечі.
7. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - анафілактичному шоці.
8. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - нападі бронхіальної астми.
9. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - проносі.
10. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - виразковій хворобі шлунку.
11. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - гіпертонічній кризі.
12. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - нападі стенокардії.
13. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - гострому панкреатиті.
14. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - блюванні.
15. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - хронічному панкреатиті.

Виписати в рецептах:

- Панкреатин
- Ко-тримоксазол (бісептол)
- Кислоту ацетилсаліцилову
- Димедрол (таблетки, ін'єкції)
- Фурацилін (розчин для промивання ран)
- Ціанокобаламін
- Амоксицилін
- Сульфокамфокаїн (ін'єкції)
- Ефедрину гідрохлорид (ін'єкції)
- Дротаверин (но-шпа)
- Клофелін (ін'єкції)
- Фуросемід (ін'єкції)
- Ністатин
- Левоміцетин (очні краплі)
- Бензилпеніциліну натрієву сіль

- Глюкоза (гіпертонічний розчин)
- Омепразол
- Контрикал
- Магнію сульфат
- Нітрогліцерин
- Анаприлін
- Амброксол
- Ацетилцистеїн
- Фамотидин
- Дексамезатон
- Розчин йоду спиртовий
- Гепарин
- Вікасол
- Метоклопрамід
- Бісептол
- Метронідазол

Вкажіть групову належність та показання до застосування:

- Магнію сульфат
- Дротаверин (но-шпа)

- Нітрогліцерин
- Кофеїн

- Амброксол
- Бензилпеніцилін
- Фуросемід
- Контрикал
- Преднізолон
- Левамизол
- Ацетилцистеїн
- Панкреатин
- Клофелін
- Фуросемід
- Димедрол
- Омепразол
- Дихлотіазид

- Кислота аскорбінова
- Альмагель
- Гепарин
- Вікасол
- Метоклопрамід
- Амоксицилін
- Метронідазол
- Ко-тримоксазол (бісептол)
- Азитроміцин
- Ністатин
- Кислота ацетилсаліцилова
- Ціанокобаламін
- Ізоніазид

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до *«Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).*

Оцінка з дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою і включає три форми контролю рівня знань студентів.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення знань і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах (анатомія, гістологія, патологічна анатомія, імунологія, патофізіологія, мікробіологія тощо), що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт та білети з завданнями по написанню рецептів.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за допомогою: усного фронтального опитування; вирішення тестових завдань різного ступеня важкості; розв'язування ситуаційних задач та виписуванням рецептів на необхідні медикаменти.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час написання контрольних робіт з засвоєння підсумкових занять по розділу фармакології: рецептура, засоби, що впливають на ВНС, засоби, що впливають на ЦНС, засоби, що впливають на виконавчі органи та системи, протимікробні засоби. Проміжний контроль передбачає перевірку теоретичної підготовки (знання фармакодинаміки, фармакокінетики, показання до застосування, побічні дії лікарських засобів), а також практичної підготовки по вмінню виписування рецептів для хворих, рішення ситуаційних задач.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення заключного модульного контролю, який проводиться в усно-письмовій формі. При виставленні оцінки передбачається з'ясування знань теоретичного матеріалу згідно питань, що винесені на модуль, засвоєння практичних навичок (виписування рецептів).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння модулю проводиться на спеціально відведеному практичному занятті після вивчення всіх тем. Згідно робочої навчальної програми з дисципліни на кафедрі проводиться один підсумковий контроль засвоєння модуля.

Заняття модульного контролю включають виписування рецептів, відповіді на тестові завдання, контрольні запитання та ситуаційні задачі з відповідного розділу предмета.

Проводиться усно та письмово. Студент отримує білет, який передбачає:

- усну відповідь на три теоретичних питання з різних розділів фармакології.
- виписування трьох рецептів, вказаних в білеті, на лікарські засоби в різних лікарських формах.
- вирішення ситуаційної задачі по визначенню лікарських засобів і невідкладній допомозі при гострих медикаментозних отруєннях та патологічних станах.
- характеристику препарату в оригінальній упаковці (належність до фармакологічної групи, фармакодинаміка, фармакокінетика, особливості застосування та шляхи введення).

Перелік контрольних запитань, препаратів є в методичних вказівках студентам до практичних занять. У заняття модульного контролю включаються також питання з лекційного курсу та тем, які виносяться на самостійну роботу.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

17. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Форми контролю і система оцінювання навчальної дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» здійснюються відповідно до *«Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу»* (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9), розробленої згідно вимог листа МОЗ України від 15.04.2014 № 08.01-47/10395 щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

Оцінювання модуля

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля становить 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Студент має отримати оцінки з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в університеті **критеріїв оцінювання** для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який глибоко і твердо засвоїв матеріал і послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому у студента не виникає труднощів при зміні завдання, вільно справляється із задачами, питаннями та іншими видами використання знань, показує знання монографічної літератури, вірно обґрунтовує прийняття рішення, володіє різносторонніми навичками практичної роботи. Відповідає 7 балам.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який твердо знає матеріал, грамотно і по суті відповідає його, котрий не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання, вірно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Відповідає 6 балам.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, котрий має знання основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає помилки, недостатньо правильно формує, порушує послідовність у викладенні матеріалу і відчуває труднощі у виконанні практичної роботи. Відповідає 4 балам.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, котрий не знає частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, але не більше 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю не менше 72 балів (4,5 балів × 16 тем).

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			«5»	«4»	«3»	«2»		
Модуль 2 60/2	1 (№ 4)	16	7	6	4,5		8	72

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав ***не менше 50 балів.***

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

18 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1. Базова

1. Фармакологія: підручник для студентів ВМ(Ф)НЗ I-III рівнів акредитації / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Профиздат, 2008. – 504 с.
2. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Н.П. Скакун, К.А. Посохова. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – 740 с.
3. Фармакологія : підручник / І.С. Чекман, Н.О. Горчакова, В.Ф. Мамчур [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Вид. 3-тє, виправлене та доопрацьоване. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 783 с.
4. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Видання 2-ге – К : Вища школа, 2011. – 784 с.
5. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Видання 2-ге – К : Вища школа, 2010. – 784 с.
6. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: підручник / С.М. Дроговоз, Х. : Видавничий центр «ХАІ», 2012. – 480 с.
7. Фармакологія та медична рецептура (Робочий зошит). Посібник для підготовки до занять: Навчально-методичний посібник / Заморський І.І., Копчук Т.Г., Драчук В.М., Щудрова Т.С., Мельничук С.П.; за редакцією І.І. Заморського. – Вид. 1-е. – Чернівці: Медуніверситет, 2021. – 137 с.

18.2. Допоміжна

1. Косуба Р. Б., Кишкан І. Г. Лікарська рецептура. – Чернівці, 2018. – 120 с.
2. Фармакологія: підручник для студентів ВМ(Ф)НЗ I-III рівнів акредитації / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Профиздат, 2008. – 504 с.
3. Лікарська рецептура: навчальний посібник / Л.Т. Киричок, С.Я. Ананько, Т.В. Гандзій [та ін.]. – Тернопіль: Гриф, 2003. – 224 с.
4. Фармакологія на допоях: навчальний посібник-довідник / С.М. Дроговоз. – Тернопіль: Видавничий центр «ХАІ», 2002. – 479 с.
5. Фармакологія : підручник / І.С. Чекман, В.М. Бобирьов, Н.О. Горчакова [та ін.]. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 480 с.
6. Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби: посібник з фармакології з елементами клінічної фармації / В.П. Пішак, І.І. Заморський. – Чернівці: Медик, 2001. – 192 с.

18.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ <http://moodle.bsmu.edu.ua>
2. Сайт кафедри фармакології <http://pharmacology.bsmu.edu.ua/>

19. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Заморський Ігор Іванович - завідувач кафедри фармакології, професор, д.мед.н;
2. Копчук Тамара Григорівна - доцент кафедри фармакології, к.мед.н.